

FOCLÓIR. BÉARLA GAEILGE

Rattle Giogar / rinne an cupán g/

Luck /fate /de bheith . bhí sé de bheith orm.

Scruple gur lugha aige

Hope of / théint

Stopper /stoipéad

As I see things / rudaí is tuig dom-sa

Must do / né folár duit(gan)

Rash desire / meardhúil

Rash opinion /mearbharúil

Alternative / aon dá roghain

Confusion / meascan glan-mhearaidhe agus seachmall gan cabhair

Surgery / leaghacht

Canadach /mná

Scearthach

Scearthachán

Plubgháil/Lucht Plubghala

Same age/Bhíodar comhaois

Fit/Where would they fit/Cá dtuifidís

Smile/Tháinig faoide gaire ann

Mocking or false laugh/Gáire duairc

Meddler eadarganaí gan iarraidh

Edge/Corr na fuinneoige

Half-bloods /Corr-fholanna

Fothrach/Station, settlement

Arrachtach/Scealta arrachtacha

Rough different ground/Talamh caitreáineach

Grit stamina/Fír

Ag ithe a raibh d'fhír innte

Grim and sad/Dúr duairc a fhéachaint

Almost/About to be

A seal i bhfeidhil a bheith tugtha ag an lá

I mbun smaointe

Creature/Animal aithid

Success or failure/Slánadh nó bascadh

Not likely to be over/Ní móide dhó bheith thar/Horizontal/Maidí treasna

Fithín

An craiceann lan d'fhithíní

Incredulous/Do-chreidheamhach

Mixing his words/Focla a' dul sa muileann air

Indestructable/Do-thoghlaidhe

Toghladh/Demolish

Enclosed/Foir-iadhta

With ferocity/Colg ortha le fíoch

Reproach/Aith bhear

Aghaidh aithbhearach

Increasing/Growing/Ag teacht ann a bhí

Backload/Sein-eire

Insane/Wild/le gealta

To hide it/É a fhalú

Face of the earth / dreach a'domhain

Pale-faced / bán / ghnéitheach

Criogtha / basctha

Shíleas go raibh mé criogtha ach ní rabhas ach basctha

stuaim suadh / mhná oilte

I had to do it / níor leomhaidh mé gan mo shúil a chur de

Torture, sharp pain spliontaíocht

Addicted to / a'cur cuitheamh sa mhianach

Countenance / contonús

That was enough / Níor bheag sin de
Do coithint / deanamh dá oireasbha

Nimble / athlamh
Leim athlamh
Amharc aithlamh / quick
D'fhéach go h-aith air
Moderation / réidh-chúis
Relief /réidh-eirghe
Moist, wet / réidh-fhliuch
Shakedown / réidh-leaba
Cool and courageous / réidh-mhisneach
Smooth / réidh-phort
Mellow light / réidh-sholus
Casual /report/ réidh-thuairisc
Casual / réidh-chúiseach
Dimly lighted / réidh-dhorcha
Disgrace / táir /táir faoi tháir
Spent / Bhí a seal tugtha ag an stoirm
Cloaked in darkness / falling d. / sluigthe sn d.

Ní ceala fhonn a bheith uirthé é / not for absence of desire
Gained / chuaidh ag an gcúimhe ar an lúthghaire
deny / ní bhfuigheadh sí a háthas a shéanadh
Excited / ar bruith
Haste / ní raibh fanacht aige le torann a chlois
Drowning cry / béice bháis agus beatha
Conquered chuaidh ag an bhfonn ar an bhfaitíos
Melting of a dream /téaltú aislinge
Short cut an comhgas a ghabhaidís
Dead or alive / más beo marbh é

Flashed, shove / sgart an lochrann
Ill looking / droch- bhreathnúíoch
On foot / dá chois
Shroich sé an áit dá chois
At once / as láimh
That was enough / níor bheag sin dhe

Fear / Is mór nó eagal liom
Mentaí /excitement / le teann corruthe inntinne
For ever so long / leis an bhfad údan
Concerned / ar a aire
A spark of sense / aithinne céille
Wretched / ina shéacla gan smeamh ann
Hindrance,obstacle/Trasnaíocht
Distress of mind/An síogh aigne
Annoyance/Cam-shróin birín
Disagree/Bhain sé diúltú as
Hate seized him/Ghabh fuath é
D'fhastaigh se an bantáiste a fuair sé (Thapaigh sé a dheis)
Cead scuir/Respite
Earc /Rest,detachment/Ní raibh suí forais orm
Gall-iarpais nimhe
Strank/dorrdha
Beyond description/Do fhaisnéis
Wisp of smoke/Scamall taonn d. sraithd. Coinlín
Reflecting/A' déanamh a mharanna
Slosaidheacht/Hypocrite
Slosai/Hypocrite
Neatly,tidily/Go ciumtheara
Look of suprise/Bleid an iontais air
Acquires/Tagann buadh de

Timely/Go habartha

Nothing too good/Ní raibh rud ó neamh nar bheag leis do

Tap/Cnugaide/Thug sé cúpla cnugaide dá bhrollach

Relief in a straits/anacal ar an anachain

Rustle/Sioscadh

Planned / i dtí mh. Bunaití chuile coir

Popularly known / ainm gradma

Reproduction / macasamhail an staidhre i bhfreo

Gray / (?) /cultucha spiagacha

Oak varnish / dar dhatha

Manner of speech / gnás labhartha

Regret / mo mhairg go ndearna

Want of / cheal smior na maitheasa

Inquiringly / fiafruidheach

Plain clothes / culaidh coiteanta

Quick-eyed / luath-shúileach

An fharaige in arraiocht

A poor education / chonaic sé na scoláirí

Betray (himself) / níor leig sé fáillí san áirdeall

Disagreement / diúltú

Craitheadh diúltach as a ceann

Simple / gan urchóid

Like myself / m'fhearacht

Reluctance/Dochma

Shapely mouth/Béal creatach

Veronda/Dais/Platform/ Leibheann

Longdha bridge or ships, or platforms

Leibheann Lir /ocean

Leibheanna an tí

Hardly knew/Nach baileach a bhí fhios aige air

Conflict/ Coinntinn

Seize,take/An séasúr a thapú

To encite jealousy/Éad a aipeachan

To know when/Fios na na faillí aca

By peristance they will win/Is le bheith fíriúil dóibh rachas aca air

Exceeded their strength/Chnaidh thar a bhfulint

Little it troubled him/Ba bheag ba sempall leis é

Confined (not)/Níor ghlas léi aon rud eile

Growing/Ag breith bisigh

Desirable/Inmhianaithe

No regard/níor bhrigh leis tada

Unusual/Rud nar cleachtach leo.

Clear out/Scread leat

Where from/ Cá mb'as an teine seo

Eat hungrily/Ith go geanach

Fall heavily/Le tuairt

Of a flash/De sciotán

Frozen land/Duthaigh oireata

Noisy footed/Fochar-chosda

Sweetsounding/Foghar-bhinn

Window sill/Foradh na f.

Foradh/Terrace fordacha an aonaigh

Commanding hill/Foradh-chnoc

Fired engines/Ineall dingthe

Previsions hamper/Dingire

Crushed and wedged/Brúite dingthe

Weave of hope/Tuile muiníne do(tháinig)

Matured man/Ina fhear in fheadhma

Foolish tale/saobh-scéal

When the Ice breaks/Ach mbrise an leac oighre

For that purpose/Gurbh uime sin

Unapproachable/Dorochtaithe
Stem ,Twig, Sucker/Meathán
Ribbon of wood / Meaathán crithear nó roilleán
Leafy twigs / meatháin ghlasa
Torch (of bog deal) / meatháin na carraige, seanscéal
Cause of destruction / tiocair scriosta
Inner substance, stamina, inlaid / inneacha
A hinneacha de mhairgréad
Substance (in talk) / dlúth agus inneach innte
Equivocation / dhá chiall
Sufficient stamina / smior do dhóthain
Improved / rug go biseach
Calm, grave / maordha
Slump (trade) / meath-thrácht
Slow fire / meath theine
Quick fire / gread-theine
Second mother / ath-mháthair
Lovable / díol grá
Vast / aduantas lear-mhór na coille
Vastness / dearmhóire
Getting worse / dul chun cruadhóige
Favour / ní raibh sé geal di
Chronic sickness / bith luigheachán
Inclined / claonta, deontach
Go now / fuigh leat
All-a-tremble / ar cho-chreathadh
Passion, desire / buile na hútha, buile feirge, buile chun catha
Airc chun bidh agus úthach dí
Dark cloud / néall gruama ar a mhalai
In deadly earnest / d'aon turas dúthrachta
The soft and the strong / an tláith agus an tréan

Necessity the mother of knowledge, experience / riachtanas máthair an eolais

Until we defeat him / go dteighe againn air

On his leaving / ar n-imtheacht dó

The time he wants go / an t-am a raibh sé le n-imtheacht

Stitch (of pain), fit / spreang seafóide

Cuirfidh mé s. sa madadh

State of mind / leagan intinne

Overhanging / ag feitheamh amach os a chionn

Astride, spread legs / gos gá leith, i gcos dhá leith

Wavy hair / folt tonnach

Fear / faitíos anachain a theacht

Fit for / díol aon duine

Affection and liking / cion is gnaoi

Demonstratively / go tóstalach

Supportive props / cleitheacha tactha

Of same age / cheith comhaois

Exaggerated excitement / greann áibhéil

He grew cheerful / bhain meadhar é

Suggestion of laughter / faoide beag gáire

Cold laugh / gáire duairc

Less than right / is mó ba ghainne é

Source of river / bun abhann, an t-ionad as a mbunaíonn sí

Grown up / biseach beirthe aige

Apart / dealuithe

A' seoladh na mbó is a' dealú na laogh

Severity of winter / deártan an gheimhridh

Greedy (passionate) look / dearcadh le hairc

Almost failed / fhóbair go gcriogfadh sé

Less sanguine / buille claochmú air

Deviating / eisréamach

Beyond the law / eisreachtaí (duine)

The inclination to smile died / d'éag an fonn gáirí
Not likely to / ní móide dó a bheith
Rounded / có-chruinn
Enclosed / foiriadhta
Unlimited / gan chuimse
Excitement of anger / colg ortha le fíoch
Trifling conversation / caint ar bheagán ábhair.
Reproach / athbhear
Censoriously / go hathbhearach
Of memory and agreement / carn cuimhne agus aontuithe
Stab of pain / dóigh den phian
Frown of pain / strainc
Unhappy people / daoine amhshóiteacha
The last straw / níor bheag sin de
Overplus / fearas barr
Gear / fearas iascaigh
Lectorship / fearas léighinn
Powerful / oilbhéamach
Utmost effort / gnótha da dhícheall aige
Thing begotten of / rud a shíolruíos ó
Ring of the axe / géim na tuaighe
Pride in / móiréis
Writhing / dhá shníomh
Civilisation and savages / sibhilatacht agus aithbhialtacht
I gcinneadh don pheacach
Tadhall / act of touching
Sense of touch / tadhall na beatha
Tadhaill / of present life
Tadhbhás / phantom
Turnamh / I lower, humble

Amhail thurnas fuaidreadh na mbeach

Le luaithreadh do chroitheadh ortha

Tiobadh / veto

Trí Bior-ga

Fioghair – I bhfioghair na dtrí mbás atá

Baothán / a fool, reckless person

Éigcríonna / inexperienced

Fáith-chiallach / allegorical

Craos-longadh devouring greedily

Ball-chrith agus crith-luasgadh

Tá eagla 'gam mo chroí le trí neithibh

Muire Mháthair

Bheadh tearmann

Ní hé Dia do rinne an bás

Ach na peacthaigh do thoghairm é

Ní is ineaglaithe ná an bás

Leagfaid ar thalamh thú

Tairpeach láidir agus urúnta

Dlithreas / liability

Cuireann an t-anam ó chruth

In éagcruth

Bara – tá a bhara faoi / he is expecting

Ina raibh a bhara faoi féin áitiú

Cleacht /authority – ghlac sé chuige a chleacht

Uallach /proud, having conceit

Uallachas / ostentation

Léir-lí outline

Léir-lí a chinn / portrait, a line drawing

An t-uathbhás ina mbeidh –

Éislinne

Éislinneach / insecure

Baránta / warrant; man of warrant

Anacal / deliverance

Dáil chabhra ina chionn

Caisleán criadhamhail an choirp

Compar an chroí

Foghaid / attack

Splíonaithe / lifeless, dull

An corp ar gcruadhú agus ar gco-fhuaidh

Na baill ar siabhradh

Na lámha ar gcrapadh

Easglanna iomthroma / heavy loads

An béal arna bhán-ghormú

Odhrach /growing pale

Éadach agus aghaidh ar a n-odhrú

Teimhliú / growing dark, dull

Cuas / nostril

Láthair / vigour

Díblidheacht / vileness

Déanmhas / effort, result, toradh deascadh

Ionnscairadh ó / scaradh iomlán

Saidhleoir / a jailer
Aindiúid / impenitent
Aindiúide / impenitent
Peacadh an ghnáthuithe
Flichidheacht / moisture
Fréamhamhail / radical
Sochaidhe / host, slua
Fuireachan / waiting
Dullán / cork, plug; dullán duáilce / vice
Sámh – is sámh léis

Tuar séin agus sochar
Doiligh – is doiligh leis
Foirceann na saol
Díol – díol grádha nó fuatha ag Dia é
Díleacht agus díon-athair
I suan nó i ndúsgadh
Díoth-láiriú
Uireasbaidh – is ionann uireasbaidh dóibh
An-orduidheacht / irregularity, disorder
Ní an-fhallán do
Diomblas ar an ní ba folláin do
Siadhán – ar siadhán / astray, confused
Fosaidh / steady, placid

Céas – gruaig chéasach, fear céasach
Céas cinn
Céas tóna / rump steak
Céasach gruagach
Céasla – céas / coracle
Céaslaire / paddler

Céaslaireacht

Ceas / affliction

Ceas naoidhean

Ceasna / trouble, anxiety

Bothach / cotter, crofter

Neimh-ionann / mí-rialta

An t-an a bhuaileas go neimh-ionnan

(éagcothrom na cuisleann)

Frioth-bhualadh gluaiseachta an chroí sna hartiribh

Labharthach síleach – cainteach seachránach

Claochlódh / corrach; changing

Corrach díomuan luath-aigeanta

Ó bheith measartha go bheith craosach

Ó bheith fosaídh go bheith feargach

Ag malairt idir miana agus ainmhiana

Forasta buanach / long established

Fundaimint fhorasta / solid

Surge, qui dormis, et illuminabit te Christus – eirigh, tusa atá i do codhladh agus soillseochaidh Críost thú

Faoitheamh / faoiseamh

Uilleadhach / uile

Cuisneamhail / icy

Uaim – snáth uama / seam

Briseadh bronn / ulcer

An té a dhóirteas a mhí-chlú féin

Mí-theasta, mí-theist / infamy

Meadhradh / confusion

Diúide / shamefacedness

Easumhlacht, easumhal

Do dhul in easumhlacht ar an duine

Goir – do ghoir ortha

Ionnsamhail / similarity

Díl déanmhas neith díleas dó é

Iarghail ionnsuidhe

Tacar – grádh tacair / grádh bréige

Coim – coim caoineasa / cloak of gentleness

Cealg-rún macántachta bréige

Cuas na ceilge

Easgcaoineas ionnracais

Ná déanaidh breitheamhnas do réir na deilbhe

Ní sa mhó de mhí-mhéin

Duine easgcaoin / rude

Briathrach beag-leighinn le milse mhailísigh

Searbh-eolas do shíoladh

Saobhadh – saobhadh an phobail

Ní hionghabhtha / unacceptable

A n-ionnsamhla / their likes

Modicum fermentum totam massam corrumpit – truaillíonn beagán laibhin an taoisleach uile

Coim caoineasa / fine covering

Cealg-rún macántachta bréige

Mion-duine mín

Duine mór easgaoín

Ingreim / persecution

Triall in imchian

Sgítheach – tharla go sgítheach in aigéan alltair – tuirseach traochta

Tarr – faoi tharr crainn

Soighníomh / gníomh maith
Nithe nach mbaineann le hadhbhar – irrelevancies
Réimh scéilidheacht /preluding, prefacing
Ag reic locht a gcmharsan / enumerating
Foirfhiafraighe /inquiry, i modh smachta
Do sheachna an riachtanais
Ceisneamh / casaoid, bewailing
Ag faisnéis gach leathtruim
Ag reic locht na gcomharsan
Ionchoiméadtha / suitable
Sochar na faoisdine
Na trí loicht – ná ceachtar díobh
Éadtairbheach – gan tairbhe
Tilleas – filleas
I los / dá bharr (los earbaill)

Ainíoch / mí-chineáltas, cruadháil
I gcionn an treas bliadhain
Fáthach / figurative
Foirtill / strong daingean
Fundaimint foirtill

An crann do saoilfidhe do bhláth toirtheach an tan chríonas
Fulang /support
Fulaing Dé /by God's permission
Talamh-chumhsgughadh /talamh-chrith

Nach lór an gort a bheith deagh-mhaiseach ina gheamhar, ach mara raibh deagh-mhaiseach le lin easgair agus aipthe dhó; agus nach lór an teach a bheith deagh-mhaiseach deagh- dhéanta muna raibh fundaimint nó fulang foirtill faoi

Soighneán teintidhe / bolt

Mí-réir Dé

Nach beithe do neach / is is not for anyone

Cúig uibhe, cúig uaire (gan h)

Ach trí huibhe, trí huaire, ceithre huibhe, ceithre huaire.

Indignation / uabhar

Tháinig uabhar air

Ghabh uabhar é

Eist agus Éist

Má chloiseann tú an bhean sí agus duine in éineacht leat ná habair **eist** leis ach **éist**.

Má abraíonn tú **eist** stopfa an bhean sí dá caoineadh.

Micheál Ó Conchubhair

Amharc ar an gcnoc

Amharc ar an gcnoc ní bhfuair

Níor facthas chor ar bith é

Thuit sé i bhfairrge

Thuit sé san amhainn

Thuit sé san abhainn

Thuit sé thar bord

Gan amach nó isteach

Iomas / intuition

Buas / knowledge

Tig iomas iar buais

Cíor – trí cíora fiacal

Bail-chrith agus lioth-luasgadh / shaking and quaking

Bás céadfadhach agus mothú do dhealú leis an gcorp

Bás nádúrtha – anam réasúnta a dhealú leis an gcorp

Bás spioradálta – dealbhú grás Dé ris an anam

Muire Mháthair

Tearmonn uaidh

Na peacaigh do thoghairm an bás

Ineaglaithe / terrible

An-fhorlainn / destruction

Cumhangach / straits

Tinneasnach / hasty, precipitate

Mainnear / enclosure

Cuirfe ina mhainnir thrí uathbháis

An t-uathbhás ina mbeidh

Éislinneach / insecure eisinnil

Tairpeach – trom-shlua tairpeach, tréan-aibhseach / terrible in might

Confach – lán de chonfach catha

Compar an chroí

Cuas / nostril

Láthar / bríogh, strength

Ainmheach / blemish

Teimhliú / darkening, growing dull

Trothlú / decay, wither

Teimheal / gloom

Lomán

Smaoinigh Fionn gurbh –

Sí comhairle do chríochnuigheadh

Fear millte gan cuideachtain

Cheileabhradar dá chéile

Ag glacadh aeir

Níor stadadh léi
Níor leithne béal báid
Fá'n dtoichim cinn / shade, appearance
Troimeacht a chinn
Anbhfainne a chos
Is anaithnid liom do dhealbh
Ní ar olc leat –
A chomhfhad eile
Ar gcaitheamh deireadh ár saoil
A dhíol do mhnaoi
In aois do thrí mbliadhan
An í sin dealbh agus déanamh a bhí ort
Frith a thabairt taillmhe do
Seasamh I radharc an chuain
I gcás scéithe d'iomchur dom
Rachad don loing
Do bheir sé teist air
Bás de thamh
An deoch ar shlighe a hólta
Iar n-ól na dighe dúinn
Chuaidh ár gciall uainn
Tháinig drong d'fhéachain
Neach fir ná mná
I gcionn a chúig mbliadhain
Mothú anma
Dul ar thionntaibh
Ní hinneall duine atá ort
An tír ó dtáinig an long
Blag-shúile
B'airde é de thrí troigh ná –
Chuaidh a neart ar dearmad reatha

I bhflaithre doimhne ifrinn

Dár ár gcúlchais

Ghabh fearg Lom

An ní bheith ar a chumas

Ar an aiste sin / condition

As amhgar

Líon sé de shearc

D'aithnigh sé ar ghlamghail na gcon

Imtheacht de luas cos

Tuinnreamhail tréan

Caol a mheadhoin

Bhéic Conán ón scrios

Neimhe a thug an chailleach dó

Bheir sé ar scórnach ar an gcailleach

Ar a fheicsin sin dó

Caomhna anma

Mo dhicheall conganta

Meas óinmhíde a tabhairt orm

Siocair millte

Abhac / entrails ionathar

Níl fágghail furtachta oraibh

A leigean amach ar chionn an corn d'fhágghail

Ar ár réir féin

Nár ghairid leis téarma a shaoghail

Go n-ólfadh sé deoch fá thuairim an scéil sin

Tháinig a neart ann

Tháinig a neart dó

Ghabh craiceann na caorach

Leis an gcnó úr amhail craiceann nádúrtha

Teanga tharsna / obstructive, thwarting

Dul d'ionnsaí an ríogh
Mara mbeadh a fheabhas do shaothraigh mé
Taobh le fuighleach
Buaidhearfaimid a meadhair
Ionann gur lughaide ár ndochar é
Ag tormeasg an turais ortha
Ag maoidheamh le chéile a fhustacht dóibh
I leith ár gcúil orainn
Fáilte eascairdeamhail
Chuadar i sceoin
Fás folamh
Ag tacar bidh
Cá cian uaim é
Cé shíleas tú bheith agat annseo
Ná bí dom aithisiú
Ar eagla a imtheachta
Saint chomh beag d'éifeacht
Na conair ar ghabhadar
Líon a chuideachtan
Fear fromtha
Anradh /warrior
Chuadar de Lomnochtán
Níor gabhadh treis ortha
Dásacht aigne
Ar thionnsgnamh mo ghaisgidhe dom
Thugas móid lem' ghaisgeadh a chosnamh
Gur chlos fó na críochaibh an gháir
Buinne ag dóirteadh le slíos sléibhe
Ní ar tlás ná ar mí-laochas a chuadar
Ba samhail le aithris innilt an comhrac
Na dúile domhanda

D'fhás comh-bhogadh i gcathracha
Thugadar cothrom cneadh
Iar n-aithne dóibh go n-íocad orra an caipín
Go lonn / fiercely
Ag gréasacht Chonáin

Feascar /seam, joint
Clár gan feascar
Leithleasach / stand-offish, unsocial
Aimsear / time, future
Is maith an scéalaí an aimsear
Innseocha an aimsir
Leis an aimsir
San aimsir romhainn
Aimsir chaite bidh /mealtime
Feasta / from now on
Fáistineacht / futurity
Todhachaidhe

Lomán

Dubhairt Diarmuid go raibh Conán ciapálach achrannach ariamh
Thugadar as an oidhche sin
Práidhinn / necessity
An ní a ghabhadar le n-ais do sheasamh
Ridirí gaiscidh
Idir fear agus mnaoi
Ghabhadar ar chompar cléibhe
Cé shíleas tú d'anacal orainn / who would protect you from us
A gcroithe ar bearbhadh (bruth)
Luaith-fheargadh

Fuasaoideach / spiteful
Céile comhraic / opponent
Ó seo suas
Gur himeagladh iad
Ar dteacht don oiche
Codromach le / struggling
Thionnscoinn a eachtra
Thearna an mhuir uainn
An long sluigthe thar a bord
Neach fir ná mná
Ar fheachan seachad dúinn
Chualamar trost
Leithead méise i ngach súil
Sé ní do chinneadh linn
Leanbh i gcionn a bhliana
Stoth a chuid éadaigh dhe
Greannmhar suairc
Ar tí báis a thabhairt duit
Airleog / a stroke in swimming
Dá ghob is dá chraitheadh féin
Ceithreacha geilte
Ní fhacas a mhacsamhail ar chruth
Níor comhnuigheadh linn
Uraghall / message
Gur leis do ráinig treisiú orm
Freagair comhrac
Gur abhar scannradh a feicsin
Ghlac olc an chailleach
Imeasc an áir ar a leabaidh leighis
Ní fhaca aon dís díbh a chéile
Ar fhad Conán a thabhairt liom

Ní beag liom m'fhoigseacht dó
Ní habhar sin go mbeinn ach amhlaidh
In ionad radhairc dó
Connadh teineadh
An uamhan do ghlac Conán
Scaoth muc
Luathuigheadar chun na háite
Smachtadh na caillighe ar Chonán
Thug rian urchair dá sleaghaibh
I leath-taobh uacha
Thug cruth maith ón éagcruth
Gur cailleamhaint orm do dhéanfá
(that you would fail me)
is maire mathair do rug thú
is maire bean d'altrom thú
gáire fonómhaide
coimheasgar / attack, struggle
bhí Conán fuathmhar d'Oscar
dá mhéid an greann do ghlac Conan don áit
cúinse / request
dhá tharbh iomghabhla / intractable
Iomas / inspiration
Gan iomas ina n-aistí
Éad agus iomas / jealousy and passion
Iombáthadh / overwhelming
Iomcháineadh / censure
Rún cáile go hiomcháine
(woman's secret reproof against reproach)
Iomchasadh / vertigo
Iomchoimirce / protection
Iomdhruidim / I enclose

Dineen

lomfhál / ring fence or rampart

lomghaoth / whirlwind

lomghaothach / cyclonic

lomghluaiseacht

lomlabhra / circumlocution

lomlaoid / exchange

lomlasc – leig don asal iomlasc

lomluaimneach / fluttering

lomlochtadh / ferryboat

lomlocht / multitude

lomluas / fickleness

íomóg / ivory – cíor de chnámh íomóige

lompachán / a roller

Siorradh-dhíonadh / draft-proofing

Snáithreach gloine

lomphort / boundary

lomrall / error

Beart iomraill

lomrall urchair

lomshaothar / extreme exertion

lomscaoilteoir / a squanderer

lomthús / circumstance

lomthúsa Thomáis / to return to Tomás

lomthúsa Chúchulainn / as regards Cúchulainn

Ús agus comthúsa agus deireadh na Tána

Cos crainn} / wooden leg

Cos coirc}

Cosa fuara / stilts
Ag eirghe ar a leath-chois deirirdh
Cos an sgeine
Cos dhubh / maidenhair
Cos sionnaigh
Idir chos is cairptheach / hooks on foot and mounted
Cos i dteannta / knock-kneed
Cos i dteannta orm / holding out against me
Chuir sé a chos i dtalamh / refused
Cos ar bolg / oppression
Chuir sí cos uaithe féin leis an scéal / added to
Cuir-se cos as dó / add you to
Cos circe – ainmfhocal gan séimhiú
Ar cosa bacóid / hopping
Do chos fút! / look out!
Cad tá ar chois agat?
Fear ar dhá chois / fully alone
Ar cosa in airde
Coirce ar chois
De chois nó d'each / willy nilly
Do shamhail ag triall dá chois
De shiúl mo chos
Cuirim cos i / I obtain a footing
Buail cos ar t-inntinn / restrain
Cos thall agus cos abhus
Raghaidh sé ina chois / go back on it
Ciall le cois na haoise / wisdom with age
Cos-ghlas / shackle
Camh-ghlas / handcuff
Ag cur fhola
Ag tabhairt fhola

Cor

Cor coise / twist or evil, a hat band

Cor sa tslabhra

Cor mogaill / fishing knot in a mesh

Cor gearr – buaidh an ghirrfhaidh

Cor níor chuir sé dhe

Cor san mbóthar / bend

Cor sa mbata

Cor bealaigh – timpeallach

Cor-shúgán / twist rope

Cor maith éisc / haul

Coraí an tsaoil

Cor sa saol seadh é

Is truagh do chor

An cor atá air

Ar mo chor féin / in my power

Cheangail sé a chor air (legal)

Gan chumha gan chor

Ar chor éigin / some way

Cor tuathail – in aghaidh na gréine, wrong or fateful turn

Cor /circumstance – tá an cor in aghaidh na mbocht

Ag imirt i bpáirc

Ag imirt ar chlár

Nach deureannach atá tú ar bóthar ar cois

Meath (Dineen)

Meath-iascach / iascach at low tide

Meath-shloigheadh / failure to go on expedition

Meath cnuais / failure of fruits

Meath n-éinigh / diminution of honour

Meath ná éagh

Gan mheath ná teip

Ar a mheath ná ar a laghad

Meath na malairte a chur orm / bad exchange

Ní meath orm ná an chóir do rá

Níor chuir sin meath ar bith orm

Fuair t'úige meath i muileann na tucála

Fiche bliain ag meath

Meath-gháire

Meath-rabhartha / weak spring tide

Meath foghlumtha / smattering

Meath-theine / slow fire

Meathanach / a weakling

Meathán / sapling, twig, splinter ; split of wood for weaving in wicker

Meathán créithir nó roidhleáin

Meathán mara / sea rush

Meatháin ghlasa / leafy twigs

Meatháin ghiúise – for torch

“Meathán na Carraige” / torch on rock

labhairt – roighneas labhartha / slowness of speech

Gníomhuighim

Gach maith do foráileadh ar chách do dhéanamh do ghníomhuigheadh féin rompa í

Ionadas – ionadas mo chóta mór

Fialas – tripe, raic

Fuamán / shadow, scarecrow

Cachtúil / subservient, servile

Comhlámhach / a volley

Comhlach, comhla / uvula

Událach / wavering, tottering
Udhacht / will, udhachtóir
Clog an Udhachta , St Patrick's Bell
Foraine / guard
Foighis / a whim – foighis na hóige

Ion- / -able
Ion-airm / in aois airm
Ion-ghníomtha
Ion-aistir
Ion-aonaigh / suitable for a fair, festive
Ion-chomhlainn
Ion-chomhraic
Ion-bhéime / blameable
Ion-eolais / discoverable
Ion-ghrádh / lovable
Ion-lúth / agile
Ion-nuachair
Ion-phósta
Infhir
Ion-ráidh, ionráite
Ion-rúin / discreet
In-fheidhm
In-iomrádh / deserving mention
In- leithscéil / excusable
In-sheilge / fit for hunting
Foirglidhe / choice
Ar inneall / set as a trap
Dlúth agus inneach / warp and woof
Dlúth – snátha sinte ar fhaid an éadaigh
Inneach – snátha sínte treasna an éadaigh

Castar snáth an innigh ar an eiteán (an spól)

Caitheann an figheadóir an spól treasna do réir mar osclaíonn sé an dlúth le oibriú an tseoil

“Do chaithfeadh an spól go ceol faoin anairt”

Ion-bhainte

Ion-áitreabha / habitable

Ion-chaithte / edible, wearable (also of missive)

Ion-choimeadta (of holiday)

Ion-chorruithe / moveable

Ion-chosanta / fit or worthy of

Ion-churtha – is ionchurtha ó theist é (this evidence should not be admitted)

Ion-chortha ar / a match for

Tá sé ion-chortha air – tá sé indon aige

Ion-daortha

Ion-dúilithe

Ion-dúilíocht / desirableness

Ion-ghabhla / acceptable (níor ion-ghabhla a theist)

Ion-lasta}

Ion-dóighte} / combustible

Tairnic

Tairigim (or –cim) gain, reach, acquire, come to an end

Thairnic a lóinte / provisions gave out

Thairnic an stair sin / that history provided

Thairnic onóir an héigse / honour for poetry is dead

An t-am thairnic dóibh / when they died

Sul thairnic dúinn

Táirgim / I produce

Nó tairnic do a shalm a ghabháil

Laighead (laghad)

Is ar a laighead dóibh / the least they can do

Dá laighead é

Agus a laighead díobh ann / so few of

Téighim i laighead}

Tagann laighead orm} I grow less

An roth gallda ar a mhalairt de tháirim

Táirim / speed

I dtáirim báis

Comhfhialas / kindred

fualas

Easgar / a fall

Sás / gléas chun rud a dhéanamh, maisín

Sás éan / bird trap

Sás go rith / running noose

Sás díomhaoineach / idle prank

Sása an diabhair / devil's wiles

Sása dighe / ways of eking out drink

Ní sás cúirte do chumhdach iad / they are a poor defence

I sás / trapped

Is maith an sás cliabh den déanamh é

Sásaire / a mechanic

Sásaidhe

Formhóin / móin na bliana anuraidh ar an bportach

Foir shéideadh / dropsy

Fóiseach / idle, self-indulged

Fóisidhe

Folach / maintenance, support

Folamh

An ball folamh

Cab folamh

Coiscéim folamh

Buille folamh

Urchar folamh

An taobh folamh den mhaide

Folamh ó dhaoine

Folmhas

Brannra braghad / collar bone

Brannra / tripod, stand

Ar bhrannra an bháis

Slámásaidhe – plámásaidhe

Slamás / luxuriant growth

An coirce isteach ina shlámás – uaibhreach

Guairneach / bristle, hair

Guairneach gréasaí

Alt / ankle – alt na coise

Ó theas go tuaidh

Meirbh croí nár mheirbh

Cló – bheinn ina chló

Doilb – ba doilb leo a chás

Laoch do leigfimis a chomhrac leis an mnaoi

Gaor, gaobhar

I mo ghaor / in aice, ar mo ghaor

Níl aon ghaor agam air

Gan dul ina ghaor

Níl gaor ag T air

Ba bheag ár ngaor teacht i ngar

Slim / tana, caol, snoite, beag is fiú

Ní cúna slim a neimh – láidir

Slim sleamhain / going smoothly, cute and sly, safe and sound

Arán slim / unleavened bread

Raoin tslim / narrow track

Slim-arán

Sliom-áitreabh / fair dwelling

Sliom-bharc

Sliom-chas / fair curly hair

Sliom-chrann

Slim-fhuinneamh /pliant energy

Slim-ruaiteach / bare moor

Sliom-shluaghach

Bunreacht

Do-shannta / inalienable

Do-chlaoíte / undefeasable

Ceannasach / sovereign

Caidreamh / relations

Comhallacht / executive

Beartas / questions, problems

Ionadaíocht cionúire / P R

Vóta lom-díreach / direct vote

Comhdhéanta / consisting of

Suíomh / taking up office

Saoránach /citizen

Iontofa /eligible

In alt na huaire / at the time, for the time being

Fá choimsiú / subject to

A mheas / to deem
Post sochair / office of profit
Leas is fónamh / welfare and service
Tacaíocht dhá dtrian
Cúisiú / prefer charge
An chúis do shuíodh
Séard is feidhm don rún / the rún shall operate
Congar, ar a chongar / near it
Comóradh / summon (of Dáil)

Réidh

Bearna réidh / open
Brochán réidh / thin gruel
Aigne réidh / cool head
Lámh réidh / smooth hand
Réidh aimhréidh / rough and smooth
Bog réidh / keep cool
Go réidh is go fairsing
Tar réidh amach / come right out
Réidh uait / clear of you réidh le
Tá an leabhar réidh liom / oath
Is réidh aige
Airgead réidh
Margadh réidh
Réidh sléibhe / level moorland
Réidh ar an réidh / keeping peace
Réidh-chorda / reins of bridle
Réidh-fhliuch / fairly wet
Réidh-ghlas / soft grey
Réidh-mhisneach / cool courage

Réidh-sholas / smooth calm light

Réidh-thuairisc / casual account

Réidh-chaite